

24 april 2008

Magie van wetenschap

Laureaten Heinekenprijzen 2008 bekendgemaakt

Vandaag maakt de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen de laureaten van de Heinekenprijzen 2008 bekend.

De laureaten van de Heinekenprijzen 2008 zijn:

Dr. H.P. Heinekenprijs voor de Biochemie en Biofysica: **professor Jack W. Szostak** voor 'zijn zeer originele inzichten in fundamentele processen van het leven'

Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Geneeskunde: **professor Sir Richard Peto** voor 'zijn baanbrekend werk op het gebied van de klinische epidemiologie'

Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Milieuwetenschappen: **professor Bert Brunekreef** voor 'zijn milieu-epidemiologisch onderzoek naar onder meer luchtvervuiling en gezondheid'

Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Historische Wetenschap: **professor Jonathan Israel** voor 'zijn wezenlijk nieuwe kijk op de geschiedenis van de Verlichting'

Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Cognitiewetenschap: **professor Stanislas Dehaene** voor 'zijn onderzoek van de hogere cognitieve processen, in het bijzonder het rekenvermogen'

Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Kunst: **Barbara Visser** voor 'haar foto- en videowerk dat opvalt door een rijke verscheidenheid aan thema's en verschijningsvormen, steeds met haar eigen signatuur'

De KNAW kent elke twee jaar zes grote prijzen toe aan vijf internationaal gerenommeerde wetenschappers en een zeer getalenteerde Nederlandse beeldend kunstenaar. De prijzen worden op 2 oktober aanstaande uitgereikt in de Beurs van Berlage, Amsterdam.

De KNAW selecteert de winnaars van de vijf internationale wetenschapsprijzen. Een onafhankelijke jury kiest de winnaar van de kunstprijz. Aan de prijzen is een geldbedrag van 150.000 dollar verbonden; aan de prijs voor de Nederlandse kunstenaar 50.000 euro. De prijzen worden gefinancierd door de Dr. H.P. Heineken Stichting en de Stichting Alfred Heineken Fondsen.

*Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot de afdeling
Communicatie KNAW, Hugo van Bergen en Irene van Houten,
T 020-5510769/733, E heinekenprizes@bureau.knaw.nl
www.heinekenprizes.com*

24 april 2008

Magie van wetenschap

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) heeft de
Dr. H.P. Heinekenprijs voor de Biochemie en Biofysica 2008

(150.000 Amerikaanse dollar) toegekend aan

Professor Jack W. Szostak

van het Howard Hughes Medical Institute, Harvard Medical School en het Department of
Molecular Biology, Massachusetts General Hospital, Boston, Massachusetts,
Verenigde Staten, voor

‘zijn zeer originele inzichten in fundamentele processen van het leven’

Over het onderwerp

De reeks bevindingen van biochemicus Jack Szostak blijken keer op keer doorbraken. Steeds gaat het om de basis van het leven en de evolutie. Hij stond bijvoorbeeld aan de wieg van al het huidige genetisch onderzoek met muizen waarin genen zijn uitgeschakeld (‘knock-out-muizen’). Deze belangrijke ontwikkeling voor vele terreinen van biomedisch onderzoek valt terug te voeren op zijn begin jaren tachtig revolutionaire maar waar gebleken ideeën over de cruciale functie van de uiteinden van stukjes dubbelstrengs-DNA bij celdeling.

Samen met Elizabeth Blackburn (Heinekenprijs voor de Geneeskunde 2004) verrichtte hij pionierswerk op het gebied van de uiteinden van chromosomen, telomeren, die een sleutelrol blijken te spelen om kanker te voorkomen. Ook ontwikkelde Szostak nieuwe technieken om de evolutie van biomoleculen te sturen. Die geleide evolutie in de reageerbuis heeft onlangs de evolutie van een nieuw enzym mogelijk gemaakt, dat in de natuur niet voorkomt.

Tegenwoordig buigt hij zich over het ontstaan van het leven. Hij heeft al laten zien dat mineralen wel eens de katalysator zouden kunnen zijn geweest van het bij elkaar brengen van de basisbouwstenen voor de eerste celstructuren.

Over de prijswinnaar

Jack Szostak (1952) was pas negentien toen hij zijn B.S. in celbiologie haalde aan de McGill University in Montreal (Canada). Zijn PhD in biochemie deed hij aan Cornell University (Ithaca,

*Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot de afdeling
Communicatie KNAW, Hugo van Bergen en Irene van Houten,
T 020-5510769/733, E heinekenprizes@bureau.knaw.nl
www.heinekenprizes.com*

New York, Verenigde Staten), waar hij als onderzoeksassistent bleef tot 1979. Toen vertrok hij naar de Harvard Medical School. Sinds 1988 is hij er hoogleraar aan het Department of Genetics. Toen begon hij ook als moleculair bioloog bij het Department of Molecular Biology van Massachusetts General Hospital, waar hij in 2000 benoemd werd als 'Alex Rich Distinguished Investigator'. Daarnaast is Szostak al vanaf 1998 'Investigator' bij het Howard Hughes Medical Institute dat bij hetzelfde ziekenhuis in Boston hoort.

Szostak heeft enige handenvol patenten op zijn naam staan, en is lid van een aantal Amerikaanse academies en de AAAS (American Association for the Advancement of Science). Tot zijn eerdere prijzen hoort de Albert Lasker Award for Basic Medical Research (die hij samen met onder andere Blackburn kreeg). Szostaks veelzijdigheid en originaliteit worden alom geroemd.

Enkele belangrijke publicaties

Szostak, J.W., Blackburn, E.H., Cloning yeast telomeres on linear plasmid vectors. In: *Cell* 1982; 29: 245-55

Szostak, J.W., Orr-Weaver, T.L., Rothstein, R.J., Stahl, F.J., The double-strand-break repair model for recombination. In: *Cell* 1983; 33: 25-35

Murray, A.W., Szostak, J.W., Construction of artificial chromosomes in yeast. In: *Nature* 1983; 305: 189-193

Hager, A.J., Szostak, J.W., RNA-peptide fusions for the in vitro selection of peptides and proteins. In: *Proc. Natl. Acad. Sci. USA* 1997; 94: 12297-12302

Seelig, B., Szostak, J.W., Selection and evolution of enzymes from a partially randomized non-catalytic scaffold. In: *Nature* 2007; 448: 828-831.

Over de prijs

De Dr. H.P. Heinekenprijs voor Biochemie en Biofysica (genoemd naar de vader van Alfred Heineken) is de oudste van de Heinekenprijzen en wordt al sinds 1964 uitgereikt. Eerdere winnaars waren onder anderen Christian de Duve (Nobelprijs voor Medicijnen 1974), Piet Borst, Michael Berridge, Paul Nurse (Nobelprijs voor Medicijnen 2001), Andrew Fire (Nobelprijs voor Medicijnen 2006) en Sir Alec Jeffreys. De jury staat onder voorzitterschap van Rob Kaptein. Meer achtergrondinformatie kunt u vinden op <http://www.heinekenprizes.com>.

Over de uitreiking

De Heinekenprijzen worden elke twee jaar tijdens een bijzondere zitting van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen uitgereikt. Die zal dit keer plaatsvinden op donderdag 2 oktober, in de Beurs van Berlage in Amsterdam.

24 april 2008

Magie van wetenschap

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) heeft
Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Cognitiewetenschap 2008

(150.000 Amerikaanse dollars) toegekend aan

Professor Stanislas Dehaene

Collège de France, Parijs, voor

‘zijn onderzoek van de hogere cognitieve processen, in het bijzonder het rekenvermogen’

Over het onderwerp

Dehaene heeft laten zien dat het vermogen tot schatten van hoeveelheden – een aangeboren number sense die de mens deelt met verschillende andere diersoorten – aan de basis ligt van onze wiskundige inzichten en rekenvaardigheden. Voor deze laatste is een ontwikkeld taalsysteem echter een noodzakelijke voorwaarde. Bewijs voor deze tweedeling komt niet alleen uit wetenschappelijke experimenten maar vindt ook steun in antropologisch onderzoek. Een voorbeeld is de taal van de Mundurukú-indianen in het Amazonegebied. Deze taal kent geen woorden voor getallen groter dan vijf. Mundurukú blijken dan ook niet in staat nauwkeurig te rekenen met grotere getallen, maar kunnen wel veel grotere hoeveelheden schatten en vergelijken.

Een andere belangrijke bijdrage van Dehaene betreft het lezen: bij uitstek een culturele, niet aangeboren verworvenheid. Dehaene heeft op ingenieuze wijze laten zien dat bij het lezen gebruik wordt gemaakt van een complex netwerk in het brein dat getraptd steeds grotere fragmenten van woorden herkent zonder dat de lezer zich daarvan bewust is.

Deze en andere bevindingen hebben Dehaene gebracht tot het *global workspace*, een samenvattend model van de menselijke cognitie, dat grote invloed heeft. Hierin is zijn idee uitgewerkt dat ons brein twee mechanismen benut om in samenspel cognitie te realiseren.

Over de prijswinnaar

Stanislas Dehaene werd in 1965 geboren in Roubaix, studeerde toegepaste wiskunde en informatica in Parijs en promoveerde in 1989 in de cognitiewetenschappen. Hij is sinds 2005 (het jongste) lid van zowel de Franse Academie van Wetenschappen als het prestigieuze Collège de France, waar

*Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot de afdeling
Communicatie KNAW, Hugo van Bergen en Irene van Houten,
T 020-5510769/733, E heinekenprizes@bureau.knaw.nl
www.heinekenprizes.com*

hij de leerstoel experimentele cognitieve psychologie bekleedt. Tevens is Dehaene directeur van de Cognitieve Neuro-imaging unit van het Franse instituut voor gezondheids- en geneeskundig onderzoek (INSERM).

Eerdere prijzen die hij ontving, zijn onder meer de Louis D. Prize van het Institut de France en de gouden medaille van de Association Arts-Sciences-Lettres.

Het werk van Dehaene is niet alleen bekend onder vakgenoten. Ook in bredere kring trekt zijn werk veel aandacht. Zijn boek *The Number Sense* is binnen en buiten de wetenschap een succes. Dehaenes onderzoek heeft onder meer geleid tot een interactief computerprogramma dat kinderen met aangeboren rekenproblemen (dyscalculie) helpt meer van getallen te begrijpen.

Enkele belangrijke publicaties

Dehaene, S., *The number sense: How the mind creates mathematics*, Oxford University Press, Oxford, 1997

Dehaene, S., Spelke, E., Pinel, P., Stanescu, R., Tsivkin, S., Sources of mathematical thinking: Behavioral and brain-imaging evidence. In: *SCIENCE*, 1999; 284: 970-974

Dehaene, S., Naccache, L., Cohen, L., Bihan, D.L., Mangin, J.F., Poline, J.B., Rivière, D., Cerebral mechanisms of word masking and unconscious repetition priming. In: *Nature Neuroscience*, 2001; 4: 752-758

Pica, P., Lemer, C., Izard, V., Dehaene, S., Exact and approximate arithmetic in an Amazonian indigene group. In: *Science* 2004; 306: 499-503

Dehaene-Lambertz, G., Hertz-Pannier, L., Dubois, J., Meriaux, S., Roche, A., Sigman, M., Dehaene, S., Functional organization of perisylvian activation during presentation of sentences in preverbal infants. In: *Proceedings of the National Academy of Sciences USA*, 2006; 103: 14240-14245.

Over de prijs

De Dr. A.H. Heinekenprijs voor Cognitiewetenschap werd in 2006 ingesteld. Het is de eerste grote internationale prijs voor het relatief nieuwe, brede terrein van de cognitiewetenschappen die, kort gezegd, onderzoeken hoe kennis door mens en dier wordt verworven, verwerkt en toegepast. Mevrouw C.L. de Carvalho-Heineken, die haar vader Alfred (Freddy) Heineken na zijn overlijden in 2002 opvolgde als voorzitter van het bestuur van de Stichting Alfred Heineken Fondsen, stemde mede met deze zesde Heinekenprijs in vanwege haar vaders levenslange fascinatie voor de werking van het menselijk brein. De Amerikaanse psycholoog John R. Anderson was in 2006 de eerste aan wie deze belangrijke onderscheiding ten deel viel. De jury staat onder voorzitterschap van Jacqueline Meulman.

Achtergrondinformatie over de prijzen kunt u vinden op <http://www.heinekenprizes.com>.

Over de uitreiking

De Heinekenprijzen worden eens in de twee jaar toegekend. De uitreiking vindt plaats tijdens een bijzondere zitting van de Akademie, die dit jaar zal plaatsvinden op donderdag 2 oktober, in de Beurs van Berlage in Amsterdam.

24 april 2006

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) heeft de

Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Geneeskunde 2008

(150.000 Amerikaanse dollars) toegekend aan

Professor Sir Richard Peto

University of Oxford, Groot-Brittannië, voor

‘zijn baanbrekend werk op het gebied van de klinische epidemiologie’

Over het onderwerp

Richard Peto is een van de grondleggers van een wiskundige methode om uiteenlopende onderzoeken objectief en logisch te combineren tot één uitkomst. Die meta-analyses vormen het fundament van de zogeheten *evidence-based medicine*, die het voor hedendaagse medici mogelijk maakt veel beslissingen over behandelingen te nemen op basis van gedegen wetenschappelijk bewijs. Peto ontwikkelde ook nieuwe statistische analysemethoden voor langlopende onderzoeken. Samen met Richard Doll bracht hij aan het licht dat tabak veel meer ziekten kan veroorzaken dan alleen longkanker en dat de helft van alle rokers eraan overlijdt. Verder toonde hij onder meer aan dat stoppen met roken kan helpen ontijdig overlijden te voorkomen, maar dat als er niets verandert aan de huidige rookgewoonten roken deze eeuw een miljard mensen zal doden. Peto en zijn collega's uit Oxford hebben internationaal invloedrijke onderzoeken uitgevoerd naar de vroegtijdige behandeling van borstkanker, hart- en vaatziekten en herseninfarcten. Met zijn wetenschappelijke werk heeft Peto een belangrijke bijdrage geleverd aan de volksgezondheid.

Over de prijswinnaar

Richard Peto (1943) ging na zijn middelbare school in Southampton natuurwetenschappen studeren in Cambridge. Vervolgens haalde hij in 1967 aan de University of London zijn MSc in statistiek. Peto is sinds 1969 verbonden aan de University of Oxford, waar hij in 1992 werd benoemd tot hoogleraar medische statistiek en epidemiologie. Met Rory Collins vormt hij de directie van de Clinical Trial Service Unit & Epidemiological Studies Unit, het onderzoeksinstituut dat onlangs werd bekroond met de Queen's Award for Higher and Further Education.

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot de afdeling
Communicatie KNAW, Hugo van Bergen en Irene van Houten,
T 020-5510769/733, E heinekenprizes@bureau.knaw.nl
www.heinekenprizes.com

In 1989 werd hij vanwege zijn werk aan de meta-analyse uitgenodigd voor het lidmaatschap van de Royal Society en in 1999 werd hij geridderd vanwege zijn verdiensten op het terrein van de epidemiologie en kankerpreventie. Hij besteedt veel energie in adviseren en voorlichten over wat hij 'het voorkomen van vermijdbare sterfte' noemt.

Peto is een van de twintig meest geciteerde medische onderzoekers ter wereld, en zijn publicatielijst omvat bijna 500 titels. Eerder ontving hij onder meer: de Guy Silver Medal van de Royal Statistical Society (1986), La Médaille de la Ville de Paris (1994), en de European Award for Excellence in Stroke Research (1996). Daarnaast kreeg hij onder andere twee ereprofessoraten in China, waar hij als een van de eerste westerse onderzoekers op grote schaal epidemiologisch onderzoek mede initieerde en uitvoerde.

Enkele belangrijke publicaties

Peto, R., Pike, M.C., Armitage P. et al., Design and analysis of randomized trials requiring prolonged observations of each patient, II: analysis and examples. In: *Br J Cancer* 1977; 35: 1-39

Doll, R., Peto, R., The causes of cancer: quantitative estimates of avoidable risks of cancer in the United States today. In: *J Natl Cancer Inst* 1981; 66: 1191-1308

Doll, R., Peto, R., Boreham, J., Sutherland, I., Mortality in relation to smoking: 50 years' observations on male British doctors. In: *BMJ* 2004; 328: 1519-1528

Early Breast Cancer Trialists' Collaborative Group, Effects of chemotherapy and hormonal therapy for early breast cancer on recurrence and 15-year survival: an overview of the randomised trials. In: *The Lancet* 2005; 365: 1687-1717.

Over de prijs

De Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Geneeskunde wordt sinds 1989 toegekend. Eerdere winnaars waren onder anderen Paul Lauterbur (gedeelde Nobelprijs voor Medicijnen in 2003), David de Wied, Eric Kandel (in 2000 een van de winnaars van de Nobelprijs voor Medicijnen), Barry Marshall (Nobelprijs voor Medicijnen 2005), Elizabeth Blackburn en Mary Claire King.

De jury staat onder voorzitterschap van Jos van der Meer. Meer achtergrondinformatie kunt u vinden op <http://www.heinekenprizes.com>

Over de uitreiking

De Heinekenprijzen worden elke twee jaar tijdens een bijzondere zitting van de Akademie uitgereikt. Die zal dit keer plaatsvinden op donderdag 2 oktober, in de Beurs van Berlage in Amsterdam.

24 april 2008

Magie van wetenschap

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) heeft de

Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Historische Wetenschap 2008

(150.000 Amerikaanse dollars) toegekend aan

Professor Jonathan Israel

School of Historical Studies, Institute of Advanced Studies, Princeton, New Jersey,
Verenigde Staten, voor

‘zijn wezenlijk nieuwe kijk op de geschiedenis van de Verlichting’

Onderwerp

‘De Verlichting’ begon voor een deel van de wetenschappelijke wereld altijd bij de Franse achttiende-eeuwse ‘Philosophes’ als Voltaire en Rousseau, terwijl een ander deel de kiemcel juist legde in Engeland, bij Newton en Locke. Maar dat beeld is door het werk van de Britse historicus Jonathan Israel veranderd. Hij benadrukt het belang van wat daaraan voorafging: de vroege, radicale fase van de Verlichting. Daarvoor zijn vooral de denkbeelden van de filosoof Spinoza (1632-1677) van grote betekenis. In de ogen van Israel is Spinoza een sleutelfiguur in de emancipatiebeweging die ten grondslag ligt aan de moderne seculiere, democratische en tolerante samenleving. Zijn denkbeelden voeren rechtstreeks naar de vrijheid, gelijkheid en broederschap van de Franse Revolutie. De Verlichting is in Israels opvatting dan ook één brede Europese beweging. Voor hem zijn het ook ideeën die het verschil maken in de geschiedenis. Niet iedereen is het eens met Israel, maar zijn thema’s sluiten naadloos aan op veel huidige discussies.

Eerder al deed Israel ook buiten de kring van historici stof opwaaien door zijn geschriften over het fenomeen van de Nederlandse Republiek.

Prijswinnaar

Jonathan Israel (Londen, 1946) studeerde geschiedenis in Cambridge en ging voor zijn promotieonderzoek naar Oxford. De vroegmoderne geschiedenis van Europa werd zijn terrein. Eerst aan de University of Hull, daarna aan het University College in Londen, waar hij in 1985 als

*Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot de afdeling
Communicatie KNAW, Hugo van Bergen en Irene van Houten,
T 020-5510769/733, E heinekenprizes@bureau.knaw.nl
www.heinekenprizes.com*

eerste niet-Nederlander hoogleraar Nederlandse Geschiedenis werd. Sinds 2001 is hij hoogleraar in Princeton.

Israel is buitengewoon productief, schreef gezaghebbende boeken over zulke uiteenlopende onderwerpen als het Jodendom in vroegmodern Europa, de koloniale politiek in Mexico, en de wereldhandel in de tijd van het mercantilisme (staatsgeleide handel na de Middeleeuwen), én hij mengt zich graag in het actuele debat. Hij kent zo'n acht Europese talen, waaronder hedendaags en zeventiende-eeuws Nederlands.

In 2007 vervulde hij een fellowship bij de Koninklijke Bibliotheek en hield hij de KB Lecture: *Failed Enlightenment. Spinoza's Legacy and the Netherlands (1670-1800)* – vertaald als *In strijd met Spinoza Het failliet van de Nederlandse Verlichting (1670-1800)* (Bert Bakker) en nog steeds te beluisteren via de KB-website.

Israel is lid van de British Academy en buitenlands lid van de KNAW. In 2003 was hij honorair hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, een jaar later werd hij tot Ridder in de Orde van de Nederlandsche Leeuw benoemd, wat maar weinig niet-Nederlanders gebeurt.

Enkele belangrijke publicaties

Jonathan Israel, *European Jewry in the Age of Mercantilism, 1550-1750*, Oxford, 1985

Jonathan Israel, *Dutch primacy in world trade, 1585-1740*, Oxford, 1989

Jonathan Israel, *The Dutch Republic: Its Rise, Greatness, and Fall, 1477-1806*, Oxford, 1995

Jonathan Israel, *Conflicts of Empires: Spain, the Low Countries and the Struggle for World Supremacy, 1585-1713*, London, 1997

Jonathan Israel, *Radical Enlightenment: Philosophy and the Making of Modernity, 1650-1750*, Oxford, 2001.

Over de prijs

De Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Historische Wetenschap wordt sinds 1990 toegekend. In eerste instantie steeds op het gebied van de Europese geschiedenis, maar sinds 2006 komt alle historie in aanmerking. Eerdere winnaars waren onder anderen Peter Gay, Heiko Oberman, Jacques le Goff en Joel Mokyr. De jury staat onder voorzitterschap van Willem Frijhoff. Meer achtergrondinformatie kunt u vinden op <http://www.heinekenprizes.com>.

Over de uitreiking

De Heinekenprijzen worden elke twee jaar tijdens een bijzondere zitting van de Akademie uitgereikt. Die zal dit keer plaatsvinden op donderdag 2 oktober, in de Beurs van Berlage in Amsterdam.

24 April 2008

Magie van wetenschap

De Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Kunst 2008

(50.000 euro) is toegekend aan

beeldend kunstenaar **Barbara Visser**

voor

'haar foto- en videowerk dat opvalt door een rijke verscheidenheid aan thema's en verschijningsvormen, steeds met haar eigen signatuur'

Over het werk

De foto's, video's en installaties van Barbara Visser worden gekenmerkt door het ontregelen van verwachtingspatronen – soms heel direct, soms heel subtiel. Vervreemding van de werkelijkheid en het bevreemdende van de werkelijkheid zijn zeker geen onbekende thema's in de kunst van vandaag, maar Barbara Visser hanteert ze in haar werk op een heel eigen, creatieve wijze en met een grote visuele overtuigingskracht. Voor *A Day in Holland/Holland in a Day* (2001) bijvoorbeeld, schminkte ze Nederlandse acteurs om tot Japanners en legde ze vast in het Holland Village in Nagasaki. Het resultaat: Nederlanders in Japan die eruitzien als Japanners in Nederland. Eerder al had ze het mes gezet in de bekleding van een bank van Martin Visser, zoals Lucio Fontana dat met zijn doeken deed. Ook andere designmeubelen van beroemde ontwerpers werden vernield en raakten zo hun bedoelde functie kwijt, om als kunstwerk voort te leven (*Detitled* 2000).

Aandacht trok ze met een fotoserie (*The World Belongs to Early Risers*, 2002) van een middellandsezebadgast, die geniet van de zon terwijl verderop een aangespoelde vluchteling wordt gefotografeerd.

Barbara Visser maakte ook toekomstige ansichtkaarten, en liet een actrice haar lezing voordragen via een oortje waar ze zelf in sprak. De opnames daarvan gebruikte ze weer voor een volgend werk (*Lecture on lecture with actress*, 2004), met een andere actrice, die meer op haar leek. Verschillende werkelijkheden, originelen en kopieën zijn terugkerende thema's bij Visser.

Over de kunstenaar

Barbara Visser (geboren in Haarlem in 1966) volgde tussen 1985 en 1991 de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. Tussendoor bezocht ze de fameuze Cooper Union in New York, en in 1998 ging ze voor een jaar naar de Jan van Eyck Academie in Maastricht.

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot de afdeling
Communicatie KNAW, Hugo van Bergen en Irene van Houten,
T 020-5510769/733, E heinekenprizes@bureau.knaw.nl
www.heinekenprizes.com

Inmiddels heeft ze zowel binnen als buiten Nederland flink naam gemaakt. Haar werk is onder andere opgenomen in de collectie van het Stedelijk Museum in Amsterdam, het Museum voor Moderne Kunst in Arnhem, het Gemeentemuseum in Den Haag, het Frans Hals Museum in Haarlem en Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam. Verder nam ze deel aan tentoonstellingen in Tokyo, Antwerpen en Auckland, en exposeerde ze bij het Büro Friedrich in Berlijn en de Biënnale van Sao Paulo.

Onder de titel *Vertaalde Werken/Translated Works 1990-2006* was er in Museum De Paviljoens in Almere een overzichtstentoonstelling, waarbij ook een publicatie hoorde: *Barbara Visser is er niet*. Barbara Visser ontving eerder onder meer de Charlotte Köhler Prijs (1996), de Prijs Jonge Belgische Schilderkunst (1999) en de David Roëlprijs (2007).

Over de prijs

Eerdere winnaars van de in 1988 voor het eerst uitgeloopte Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Kunst waren onder anderen Job Koelewijn in 2006, Daan van Golden in 2004, Aernout Mik in 2002, Guido Geelen in 2000 en Marrie Bot in 1990.

De jurering voor deze prijs valt, anders dan bij de andere Heinekenprijzen, niet onder de verantwoordelijkheid van de KNAW. Wel hebben enkele Akademieleden op persoonlijke titel zitting in de jury, die onder voorzitterschap staat van Henk van Os. Meer achtergrondinformatie kunt u vinden op <http://www.heinekenprizes.com>.

Over de uitreiking

De zes Heinekenprijzen voor wetenschap en kunst worden elke twee jaar tijdens een bijzondere zitting van de Akademie uitgereikt. Dit jaar zal de uitreiking plaatsvinden op donderdag 2 oktober, in de Beurs van Berlage in Amsterdam.

24 april 2008

Magie van wetenschap

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) heeft de

Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Milieuwetenschappen 2008

(150.000 Amerikaanse dollars) toegekend aan

Professor Bert Brunekreef

Institute for Risk Assessment Sciences, Universiteit Utrecht, Nederland voor

‘zijn milieu-epidemiologisch onderzoek naar onder meer luchtvervuiling en gezondheid’

Over het onderwerp

Al tijdens de oliecrisis, toen het isoleren van huizen gewoon werd, vroeg milieu-epidemioloog Bert Brunekreef zich af wat dat voor effecten op de gezondheid zou gaan hebben. Hij was het die aantoonde dat vochtige huizen met schimmel de kans op astma bij kinderen flink doet toenemen. Ook huismijtallergieën bleken sterk samen te hangen met de kwaliteit van de lucht binnenshuis. Brunekreef volgt nog steeds een groep mensen met zijn project PIAMA (Prevention and Incidence of Asthma and Mite Allergy) dat wereldwijde erkenning geniet. Maar ook als het om het buitenmilieu gaat, is Brunekreef bijzonder invloedrijk. Zijn naam is voorgoed verbonden aan de normen voor de hoeveelheid fijnstof die aanvaardbaar is voor de gezondheid. Dankzij zijn onderzoek kwam de eerste ‘Air Quality Standard’ in de Verenigde Staten tot stand. De Europese richtlijnen voor fijnstof die in 2005 in de wet werden opgenomen, vloeien daar rechtstreeks uit voort. Brunekreef was ook de eerste die de effecten op sterfte en ziekte berekende onder kinderen die dichtbij drukke snelwegen wonen.

Over de prijswinnaar

Bert Brunekreef (Utrecht, 1953) studeerde Milieuhygiëne aan de universiteit van Wageningen. Hij specialiseerde zich in luchtvervuiling en milieu en gezondheid, en vertrok na zijn promotie voor een jaar naar de Harvard School of Public Health. Sinds 1993 is Brunekreef hoogleraar Milieu-epidemiologie in Wageningen, en vanaf 2000 in Utrecht. Aan de Universiteit van Utrecht zette hij in 2005 het Institute for Risk Assessment Sciences op, waarvan hij zelf nog steeds directeur is.

*Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot de afdeling
Communicatie KNAW, Hugo van Bergen en Irene van Houten,
T 020-5510769/733, E heinekenprizes@bureau.knaw.nl
www.heinekenprizes.com*

Brunekreef adviseert nationaal en internationaal vaak over gezondheid en milieu. Hij zat onder meer in een adviescomité van de WHO voor gezondheid en luchtverontreiniging in Europa, zit in een comité van de Nederlandse Gezondheidsraad, en is lid van het stuurcomité van de International Study of Asthma and Allergies in Childhood (ISAAC). Hij ijvert op alle mogelijke manieren voor maatregelen tegen luchtvervuiling.

Brunekreef kreeg onder meer de Goldsmith Award van de International Society of Environmental Epidemiology toegekend, en de European Lung Foundation Award. Eerder dit jaar ontving hij een eredoctoraat van universiteit van Leuven.

Enkele belangrijke publicaties

Brunekreef, B., Dockery, D.W., Speizer, F.E., Ware, J.H., Spengler, J.D. & Ferris, B.G. Home dampness and respiratory morbidity in children. In: *Am Rev Respir Dis* 1989; 140: 1363-1367

Brunekreef, B., Janssen, N.A., Hartog, J. de, Harssema, H., Knape, M., & Vliet, P. van (1997). Air pollution from truck traffic and lung function in children living near motorways. In: *EPIDEMIOLOGY* 1997; 8:298-303

Hoek, G., Brunekreef, B., Goldbohm, S., Fischer, P. & Brandt, P.A. van den. (2002). Association between mortality and indicators of traffic-related air pollution in the Netherlands: a cohort study. In: *The Lancet* 2002; 360:1203-1209

Brauer, M., Hoek, G., Van Vliet, P., Meliefste, K., Fischer, P.H., Wijga, A., et al. (2002). Air pollution from traffic and the development of respiratory infections and asthmatic and allergic symptoms in children. In: *Am J Respir Crit Care Med* 2002; 166: 1092-1098

Brunekreef, B., Holgate, S.T., Air Pollution and health. In: *The Lancet* 2002; 360: 1233-1242.

Over de prijs

De Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Milieuwetenschappen wordt sinds 1990 toegekend. Eerdere winnaars waren onder anderen James Lovelock, Paul Ehrlich, Lonnie Thompson en Stuart Pimm. De jury stond onder voorzitterschap van Gert-Jan van Heijst. Meer achtergrondinformatie kunt u vinden op <http://www.heinekenprizes.com>.

Over de uitreiking

De Heinekenprijzen worden elke twee jaar tijdens een bijzondere zitting van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen uitgereikt. Die vindt dit keer plaats op donderdag 2 oktober, in de Beurs van Berlage in Amsterdam.